

STUDIA WILANOWSKIE

XXIV

WARSZAWA 2017

MUZEUM PALACU
Króla Jana III
W WILANOWIE

NOWE PRZESTRZENIE MAGAZYNOWE W MARKONIÓWCE

Od września 2017 roku Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie udostępnia publiczności do zwiedzania nowe przestrzenie. Są to wnętrza wyjątkowe, ponieważ decyzją Dyrektora Muzeum przeniesiono do nich część zbiorów z magazynu muzealnego.

Magazyny muzealne zwykle owiane są tajemnicą i udostępniane są rzadko, z reguły specjalistom.

Agnieszka Pawlak

Tymczasem często skrywają znaczącą część zbiorów zgromadzonych w muzeum. Idea otwarcia magazynów muzealnych dla publiczności wydaje się rewolucyjna, a jednak dyrektor Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie zdecydował się na taki krok.

W 2013 roku zaczęto realizować koncepcję magazynów dostępnych.

Nowe magazyny zostały zaprojektowane w tzw. Markoniówce, czyli dawnym Pawilonie Łazienkowym Księżnej Izabeli Lubomirskiej, dobudowanym według projektu Bogumiła Zuga do południowego skrzydła pałacu w czwartej ćwierci XVIII wieku – jako parterowy budynek z antresolą (półpiętrzem).

Od czasu swego powstania pawilon był kilkakrotnie przebudowywany (pod koniec XIX i na początku XX wieku) według projektów architektów z rodu Marconich. Ich nazwisku zawdzięcza też swą obecną nazwę. Pawilon pełnił różne funkcje; w XIX wieku mieściły się w nim między innymi pokoje dla służby, później prywatne pokoje i mieszkanie właścicieli pałacu. Ostatnia przebudowa miała miejsce w latach sześćdziesiątych XX wieku. Zorganizowano tam wtedy biura dla pracowników merytorycznych Muzeum oraz pracownię konserwatorską i atelier fotograficzne.

il. 67

*Pałac w Wilanowie, Lwów
XIX w., papier czerpany,
Muzeum Okręgowe
w Toruniu*

Nowe przestrzenie wystawienniczo-magazynowe mieszczą się na trzech kondygnacjach pawilonu. Publiczność może zwiedzać pomieszczenia usytuowane na drugim piętrze, gdzie w trzech salach została zaaran-

s. 342 il. 68

Pawilon Marconiego (tzw. Markoniówka) przy skrzydle południowym pałacu wilanowskiego, widok od dziedzińca gospodarczego

zowana Galeria Magazynowa łącząca funkcję magazynu studyjnego i ekspozycji. Oprócz pomieszczeń ekspozycyjnych na drugim piętrze urządzono też pracownię konserwatorsko-badawczą, do której zwiedzający również mają dostęp. Parter i pierwsze piętro zajmują zamknięte, specjalistyczne magazyny zbiorów, choć do mieszczących się na parterze, od strony północnej, magazynów szkła i ceramiki zwiedzający mogą zaglądać przez okna.

Otwarcie Magazynu i Galerii Magazynowej w Markoniówce będzie okazją do rozwinięcia stałej działalności edukacyjnej koncentrującej się na przybliżaniu społeczeństwu wiedzy na temat różnych artystycznych technik rzemieślniczych, zasad konserwacji i restauracji dzieł sztuki, a także zasad opieki profilaktycznej i zagadnień szeroko pojętej opieki konserwatorskiej nad zabytkami.

Zgodnie z nową koncepcją Magazyn Zbiorów stanie się sercem kolekcji i bazą ekspozycji stałej – przestrzenią dynamiczną. Kuratorzy zadbają o to, by pomiędzy obszarem magazynu a wystawą stałą w pałacu zachodziła stała wymiana eksponatów, tak by obiekty z magazynu okresowo trafiały na ekspozycję i tym samym były udostępniane publiczności.

Obiekty umieszczone są w gablotach, w których zapewniono im najwyższe standardy przechowywania, zabezpieczając przed szkodliwym wpływem środowiska zewnętrznego: zanieczyszczeniami chemicznymi, kurzem, nadmiarem światła, promieniowaniem UV i zmiennymi warunkami ciepłno-wilgotnościowymi. Stan zbiorów i parametry klimatu wewnętrznego są stale monitorowane.

W rezultacie prowadzonych prac adaptacyjnych około 3260 obiektów rzemiosła artystycznego jest przechowywanych w lepszych niż dotychczas warunkach, a powierzchnia ekspozycyjna muzeum zwiększyła się o około 224 m². Całkowita użytkowa powierzchnia nowych przestrzeni magazynowych to około 463 m².

W przygotowaniu projektu i ekspozycji nowych Galerii Magazynowych udział brali architekci, projektanci wnętrz, gablot, systemów zabezpieczających oraz wielu pracowników Muzeum, a przede wszystkim opiekunowie zbiorów z Działu Prewencji i Konserwacji, Działu Sztuki oraz Działu Architektury i Środowiska. Dzięki starannie zaplanowanemu przedsięwzięciu udało się zrealizować postulat bezpiecznego udostępniania bogatych zbiorów Muzeum w Wilanowie szerokiemu gronu zainteresowanych.

s. 342 il. 72

Wnętrza po pracach modernizacyjnych, w trakcie urządzania galerii

SUMMARY

Storerooms open to the public: Report

In 2017, the Museum of King Jan III's Palace at Wilanów opened new exhibition spaces to the public. They will consist of state-of-the-art storerooms, which will be partially accessible to visitors. New storage spaces have been designed to fill the pavilion known as the Marconi House, which was added to the southern wing of the palace in the 18th century. In many cases, it happens that a large part of a museum's collection is concealed in the storerooms, accessible only to a narrow group of specialists. For this reason, the Director of the Museum of King Jan III's Palace at Wilanów has decided to unveil the mystery and allow the visitors to see at least a part of the collection that until now has been hidden. The exhibits are presented in three rooms on the second floor of the Marconi House, where the newly arranged Storeroom Gallery combines the functions of an exhibition space and storage space adapted for research. Apart from the exhibition spaces, the second floor contains also a conservation-and-research studio, which is also accessible to visitors. The ground floor and the first floor will be occupied by the specialist museum collection storage spaces, which is closed to visitors. According to the new conception for Wilanów exhibitions, the Collection Storeroom will be the heart of the collection and a base for the permanent exhibition, i.e. a very dynamic space. The curators will ensure that there is a constant exchange of exhibits between the storerooms and the permanent exhibition in the palace, so that pieces kept in storage would be periodically displayed for the visitors to enjoy.

Keywords: preventive conservation, museum collection storage space

od numeru 45 do 61, proj. Leandro Marconi, 1875, rys. ołówkiem, papier, Zbiór Henryka i Leandra Marconich, sygn. 576-3, ark. 1, wł. Archiwum Główne Akt Dawnych

Światło a ochrona zbiorów – nowoczesne metody monitoringu zmian barw

Agnieszka Pawlak, Sylwia Svorová-Pawelkiewicz

- s. 255 (il. 59) Barwy światła odpowiadające różnym długościom fal, fot. Agnieszka Pawlak
- s. 256 (il. 60) Widmo promieniowania elektromagnetycznego. Podziałki u góry i u dołu podają długość fal w nanometrach (nm). Na samej górze podano jednostki miary energii fotonów w elektronowoltach (eV), rys. Agnieszka Pawlak
- s. 264 (il. 61) Pałac – rzut parteru. Wnętrze korpusu głównego objęte monitoringiem światła i zmiany barw, oprac. Małgorzata Przeździeń
- s. 266 (il. 62) Pomiary radiometryczne przeprowadzone w l. 2007 – 2012, fot. Sylwia Svorová-Pawelkiewicz
- s. 267 (il. 63) Pomiary spektrofotometryczne rozpoczęte w 2012 r.; fot. Wojciech Holnicki
- s. 268 (il. 64) Próbkki tkanin umieszczone na tkaninach ściennych w Gabinetcie Holenderskim i w Sypialni Króla fot. R. Herman
- s. 274 (il. 65) Wnętrze Gabinetu Holenderskiego, fot. Agnieszka Indyk
- s. 275 (il. 66) Wnętrze Gabinetu Chińskiego Króla, fot. Wojciech Holnicki

Magazyny zbiorów otwarte dla publiczności – komunikat

Agnieszka Pawlak

- s. 277 (il. 67) *Pałac w Wilanowie*, Lwów XIX w., papier czerpany, nr inw. Mt/Gr/4164, wł. Muzeum Okręgowe w Toruniu, fot. Andrzej R. Skowroński
- s. 278 (il. 68) Pawilon Marconiego (tzw. Marconiówka) przy skrzydle południowym pałacu wilanowskiego. Widok od dziedzińca gospodarczego, fot. Wojciech Holnicki
- s. 279 (il. 69) Projekt koncepcyjny galerii magazynowej na drugim piętrze – kolorystyka wnętrza, oprac. dr Barbara Kowalewska
- s. 279 (il. 70) Wizualizacja aranżacji galerii magazynowej, oprac. dr Barbara Kowalewska
- s. 279 (il. 71) Wnętrze galerii magazynowej w trakcie

prac remontowych, stan prac na październik 2013 r., fot. Agnieszka Indyk

- s. 280 (il. 72) Wnętrze galerii magazynowej po pracach modernizacyjnych, w trakcie urządzania galerii, stan prac na kwiecień 2017 r., fot. Zbigniew Reszka

Wilanowska kolekcja sztuki dalekowschodniej jako inspiracja do działań edukacyjnych

Aleksandra Glowacz, Zofia Szlenkier

- s. 287 (il. 73) Warsztaty ikebany organizowane w ramach projektu „Lubomirscy – Potoccy i smak Orientu”, 2001, fot. Anna Kwiatkowska
- s. 288 (il. 74) Warsztaty zdobienia ceramiki organizowane w ramach projektu „Lubomirscy – Potoccy i smak Orientu”, 2002, fot. Agnieszka Indyk
- s. 289 (il. 75) Wystawa ikebany w ramach programu „Japoński Październik w Pałacu w Wilanowie”, 2007, fot. Zbigniew Reszka
- s. 289 (il. 76) Wystawa Shodo w budynku Oranżerii w ramach programu „Japoński Październik w Pałacu w Wilanowie” 2011, fot. Agnieszka Indyk
- s. 290 (il. 77) Zajęcia edukacyjne „Pod skrzydłami smoka”, 1 października 2009 r., fot. Michał Kawka
- s. 291 (il. 78) Warsztat rzeźbienia w mydle netsuke, 2015, fot. Zofia Szlenkier
- s. 292 (il. 79) Łańcuch papierowych żurawi – dar od Muzeum dla Hiroszimy, 2016, fot. Monika Klimowicz

Dekoracyjne formy dziewiętnastowiecznych kompozycji roślinnych w procesie rewitalizacji założenia pałacowo-ogrodowego w Wilanowie

Łukasz Przybylak

- s. 297 (il. 80) Widok klombu angielskiego zaaranżowanego w pobliżu Kolumny z Orłem, lipiec 2017, fot. Łukasz Przybylak
- s. 298 (il. 81) Kadr fotografii z widokiem na północny fragment galerii północnej pałacu w Wilanowie i na klomb angielski mieszany, 1915, sygn. IS PAN B0000004505, fot. Stanisław Nofok-Sowiński
- s. 299 (il. 82) Rekonstrukcja XIX-wiecznego angielskiego klombu mieszanego wraz z ozdobną bordiurą wykonaną z ceramicznych kafli w formie Muszli św. Jakuba. Klomb wschodni przy Kolumnie z Orłem w Parku Północ-

cyfrowych, w szczególności projektami związanymi z technologią hologramu, mappingu architektonicznego oraz grafiki i animacji CGI 3D.
(marekletkiewicz@wp.pl)

Monika Michałowicz, studiowała w Instytucie Historii Sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, gdzie później obroniła doktorat poświęcony Luigiemu Lanziemiu. Pracowała w Katedrze Teorii Sztuki i Historii Doktryn Artystycznych KUL; obecnie pracownik Zakładu Zbiorów Ikonograficznych Biblioteki Narodowej.
(m.michalowicz@bn.org.pl)

Jerzy Miziołek, absolwent UJ, profesor historii sztuki i tradycji antyku w Instytucie Archeologii UW. Był m.in. stypendystą Instytutu Warburga w Londynie, Center for Advanced Study in the Visual Arts at the National Gallery of Art w Waszyngtonie i Getty Research Institute w Los Angeles. Autor wielu rozpraw, artykułów i recenzji oraz książek, w tym: *Soggetti classici sui cassoni fiorentini alla vigilia del Rinascimento* (1996), *Uniwersytet Warszawski, dzieje i tradycja* (2005, angielska wersja 2015), *Chopin among Artists and Scholars* (2010), *Pod opieką muz. Pałac Czartoryskich-Potockich w Warszawie* (2013, wersja angielska 2014), *Nel segno di Quo vadis* (2016). Ponadto pomysłodawca i redaktor kilku prac zbiorowych, m.in. *Falsifications in Polish Collections and Abroad* (2001) i *Chopin e l'Italia* (2015).
(jermiziolek@gmail.com)

Iwona Ochocka, st. bibliotekarz w bibliotece Muzeum Króla Jana III w Wilanowie; badaczka historii zbioru Dawnej Biblioteki Wilanowskiej, kurator wystawy w wilanowskim muzeum „*Arlekin na świat urażony. W dawnym teatrze dworskim*” (2008); autorka – razem z Anną Ruszkowską – scenariusza wystawy na temat muzyki i tańca w pałacu wilanowskim w XVII–XIX w.
(iochocka@muzeum-wilanow.pl)

Magdalena Partyka, doktorantka literaturoznawstwa na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; badaczka podróżopisarstwa drugiej połowy XVIII stulecia, a także związków kulturalnych Polski i Włoch. Publikowała m.in. w tomach: *Oświecenie (nie tylko) w szkole...* (2012); *Polski Grand Tour w XVIII i początkach XIX wieku* (2014); *Seminaria bielańskie. Prace ofiarowane Profesor Teresie Kostkiewiczowej* (2015); *Polska i Włochy w dialogu kultur* (2017); a także w czasopiśmie „*Colloquia Litteraria*”.
(mpartyka@o2.pl)

Agnieszka Pawlak, konserwatorka malarstwa i rzeźby polichromowanej, absolwentka Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki (ASP Warszawa); starszy konserwator w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, od 2007 r. odpowiedzialna za opiekę prewencyjną nad zbiorami, od 2013 r. zastępca kierownika Działu Prewencji i Konserwacji w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. W 2013 roku ukończyła podyplomowe studia *Nowoczesne techniki analityczne dla konserwacji obiektów zabytkowych* na Wydziale Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Od 2009 roku w pałacu wilanowskim prowadzi projekty związane z monitoringiem światła, od 2013 jest kuratorem projektu *Magazyny Zbiorów otwarte dla publiczności*.
(apawlak@muzeum-wilanow.pl)

Łukasz Przybylak, mgr inż. architekt krajobrazu, kierownik Działu Ogrodowego Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie; specjalista w zakresie konserwacji i rewaloryzacji ogrodów historycznych, autor publikacji oraz licznych opracowań inwentaryzacyjnych, projektowych i studialnych zabytkowych założen ogrodowych, m.in.: w Morawie, Kamieńcu, Głębowicach, Sarnach, Łękanowie; koordynator merytoryczny międzynarodowych seminariów parkowych w Morawie i Sztynorcie.
(lprzybylak@muzeum-wilanow.pl)

Stanisław Schabowski, archiwista, bibliolog; w ramach projektu badawczego „Winckelmann – Potocki” przełożył z języka francuskiego na polski dziennik podróży po Italii Stanisława Kostki Potockiego.
(sw.si0@neostrada.pl)

Sylwia Svorová Pawelkiewicz, absolwentka Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki (ASP Warszawa); od 2010 r. zajmuje się badaniami dzieł sztuki, od 2013 r. pod firmą Laboratorium Konserwacji. W 2013 r. ukończyła studia podyplomowe „Nowoczesne techniki analityczne dla konserwacji obiektów zabytkowych” na Wydziale Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od 2016 r. związana z Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych UW oraz Instytutem Chemii Nieorganicznej Czeskiej Akademii Nauk; od 2007 r. stale współpracuje z Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Łączy zainteresowania naukowe z artystycznymi, uprawiając malarstwo.
(s.pawelkiewicz@labko.pl)

Zofia Szlenkier, mgr nauk pedagogicznych, absolwentka Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego oraz studiów podyplomowych w Collegium Civitas na kierunku Dyplomacja Kul-

il. 68

il. 72

